

روایت حضرت علی(ع) درباره قضاوت عجلانه/ مؤمن جز برپایه علم سخن نمی گوید

استاد گروه فلسفه مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) درباره قضاوت عجلانه گفت: خردمند و مؤمن جز برپایه علم سخن نمی گوید.

استاد گروه فلسفه مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) درباره قضاوت عجلانه گفت: خردمند و مؤمن جز برپایه علم سخن نمی گوید. امیر المؤمنین در اینجا می گوید: أقولا بغير علم؟ آیا بدون علم یقینی لب به سخن می گشایند! دکتر محمد فناپی اشکوری در مورد اینکه در چه بستر اجتماعی قضاوت عجلانه شکل می گیرد و نهادینه می شود؟ به خبرنگار مهر گفت: داوری یا برپایه عقل صورت می گیرد، یا برپایه جهل. داوری برپایه عقل نتیجه روند تعقل و خردورزی است، بنابراین نمی تواند عجلانه باشد؛ بلکه نیازمند مطالعه، تحقیق و تفکر است. اما داوری برپایه جهل بر مقدماتی مثل تفکر، مطالعه و تحقیق مبتنی نیست، از این رو عجلانه است. بسیاری از داوری ها برپایه احساس مثبت یا منفی است، که آن هم ریشه در جهل دارد نه عقل. داوری احساسی منفعلانه و بدون تمهیدات و در نتیجه شتابزده است.

استاد گروه فلسفه مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) در مورد اینکه در جامعه ما به لحاظ فردی این ویژگی تا چه میزان در میان افراد وجود دارد و چگونه می توان آن را اصلاح کرد؟ هم تصریح کرد: از میزان آن خبر ندارم، چون در این زمینه مطالعه میدانی و آماری نکرده ام. اما داوری و حکم برپایه شایعات، سوء ظن، خیال و پندار و تقلید و تأثر از رسانه های دروغ پرداز کم نیست و این امر متأسفانه در بین تحصیل کردگان و اصحاب سخن و قلم هم دیده می شود. راهی جز تعلیم و تربیت خرد محور که کار دشوار و دیربازدهی است سراغ ندارم.

این محقق و پژوهشگر حوزه فلسفه اسلامی در مورد اینکه در دین اسلام چه رهنمودهایی برای پرهیز از این خصلت بیان شده است؟ هم اظهارداشت: دعوت مکرر و مؤکد قرآن کریم به تفکر و تعقل و تدبیر و محکوم کردن سوء ظن و تقلید و تعصب و دنباله روی بدون خردورزی بهترین رهنمود برای اجتناب از شتابزدگی در داوری است. قرآن می گوید اگر از فاسقی (مثل بی بی سی، و سی ان ان و فاکس نیوز) خبری شنیدید بدون تحقیق آن را قبول نکنید. درباره قضاوت های شتابزده غیر مبتنی بر تعقل با لحن خاصی می فرماید: مالکم کیف تحكمون! خردمند و مؤمن جز برپایه علم سخن نمی گوید. امیر المؤمنین در اینجا می گوید: أقولا بغير علم؟ آیا بدون علم یقینی لب به سخن می گشایند!